

műhelyt és egy tűzrakó helyet) tártunk fel. Korukat tekintve 83 szarmata, 6 avar, 10 Árpád-kori, 2 újkori és 72 olyan objektum, melynek betöltéséből kormeghatározó lelet vagy semmi sem került elő.

A *szarmata* objektumok a 70+588–780 km közötti területen, a 4. sz. út mellett és attól É-ra, 80–100 m-re kerültek elő. A 8 félig földbe mélyített, 5–10,8 m² alapterületű ház közül 7 ÉK–DNy-i irányú, két párhuzamos tengely mentén, egymástól 4–20 m-re helyezkedett el. Öt házban találtunk keményre letaposott agyagos járósíntet és három házban figyeltünk meg a padlón sugarasan bekarcolt (43–60 cm átmérőjű) rövid vonalkákat. Az 1532. sz. ház padlóján malomjátékot, a 943. és az 1645. sz. házakban, pedig 70 és 110 cm hosszú, kettős talpú tárgy keskeny lenyomatát dokumentáltuk. Hat házban találtunk cölöplyukat, két helyen sátoztetős, négy helyen nyeregtetős szerkezet rekonstruálható. Az 1645. sz. házban a középső oszlophely – a többitől eltérően – szabályos négyzet alakú. A szabadtéri kemencék négytől eltekintve, melyek egymástól 8–10 m-re voltak, elszórta jelentkeztek. Hat kemencéhez kisebb méretű, lekerekített sarkú szögletes alakú munkagödört ástak, kettőt viszont bányagödörök szélébe vájtak. Minden esetben egy munkagödörhöz egy kemence tartozott, kivétel a 913. sz. objektum, melynek É-i, Ny-i és ÉK-i szélébe is egy-egy kemencét vájtak. A 95–120 cm átmérőjű sütőfelületek alatt négy helyen találtunk cserépréteget. A 927. sz. kemencénél figyeltük meg, hogy a jobb hőmegtartás miatt a kerámatöredékeket 1,5–2 cm vastag homokba nyomkodták és az alá összetört tapasztásdarabokat helyeztek. Két kemencét újjítottak meg kétszer. A kerek alakú, méhkasos vagy egyenesen bővülő falú hulladékgödörök és vermek főként a lelőhely középső és Ny-i részén jelentkeztek. Betöltésükből kevés lelet került elő, az 1592. sz. gödörben ép kutyacsontvázat találtunk. Az ÉK–DNy, É–D és Ny–K irányú árkok egyik feléből szarmata cseréptöredékek kerültek elő, másik fele lelet nélküli volt. A kisebb, keskenyebb árkok és az árokrendszerek a házak, illetve a szabadtéri kemencék 90%-át keresztülvágták.

A leletanyagban megtalálhatók a kézzel formált ujjbenyomással vagy bevagdálással díszített peremű fazék-, fedő-, sütőharang- és bográcstöredékek, illetve a korongolt tál-, korsó-, hombár-, kiöntőcsöves edény- és fazék-töredékek. Kis számban voltak Drag. 37-es terra sigillata töredékek is. A használati eszközök között malom-, fenő-, csiszolóköveket, orsógombokat, orsókarikákat, csonteszközöket (tű, ár, fúró, lyukasztó), vastárgytöredékeket és egy üveggyöngyöt is találtunk. Az 1526. sz. ház betöltéséből egy 5,5 cm magas csontfaragvány került elő, mely stilizált madárfej(?) ábrázol.

Az *avar* objektumok a lelőhely középső részén jelentkeztek. Mind a két 8–9 m² alapterületű, szögletes alakú házban találtunk letaposott járósíntet és csak az egyikben tetőt tartó cölöpök helyét is. A 945. sz. ház padlójának É-i és D-i részén egy-egy kutyakoponya feküdt, melyek talán oromdíszek lehettek. Az árkok-

ból és a házakból 80%-ban kézzel formált, bekarcolt hullám- és vízszintes vonalköteggel díszített fazék- és sütőharang töredékek, 20%-ban korongolt edénytöredékek kerültek elő. A használati eszközök között malomkő-, vastárgytöredékek, csonteszközök és egy díszített orsógomb volt.

A 12–13. századi objektumok a lelőhely középső részén helyezkedtek el. A két ház közül, melyek 22 m-re feküdtek egymástól, csak az egyik esett teljesen a feltárási területre. A 7 m² alapterületű, félig földbe mélyített ház DNy-i sarkába vájták a kemencét. A házban több cölöplyukat és egy szabályos téglalap alakú ülőgödört is dokumentáltunk. Az árkok és a két ház mellett egy ovális alakú, nagyméretű műhely is ehhez a korszakhoz tartozott, melyet azonban nem tudtunk teljesen kibontani. Annyi bizonyos, hogy déli irányban van a lejtős bejárata. Az objektumokból nagyon kevés lelet: csillámos soványítású, bekarcolt csigavonallal díszített fazék- és bográcstöredékek kerültek felszínre. A használati eszközök között malomkő-, orsókarika-töredék, csontlyukasztó és vasszög volt.

Valószínű, hogy a 2–3. századi falu központi része a lelőhely középső részén, a 4. sz. főút alatt és a kisajátítási szélétől É-ra, ÉNy-ra, a gyümölcsös alatt, kb. még 40 m hosszan folytatódik. A szarmata település É-i szélé a 4. sz. főúttól kb. 100–120 m-re tehető (ezen a részen már csak árkok vannak). A 12–13. századi falunak feltételezhetően az É-i és a Ny-i szélét találtuk meg.

A leletek a ceglédi Kossuth Múzeumba kerültek.

Munkatársak: Bartucz né Farkas Ildikó, Czegléczki Tibor, Gera Ágnes ásatási technikusok.

GULYÁS GYÖNGYI

89. Csesznek, Vár

(Veszprém megye) Kú, Ú

2006. április 5. és május 9. között régészeti kutatást végeztünk az úgynevezett alsóvár 1970-es években megkezdett rekonstrukciójának folytatása előtt. Az alsóvár egy részében az 1970-es és 1980-as években kutatói megfigyelésekkel és dokumentációval alá nem támasztott kiegészítésekre és felfalazásokra került sor. Más területeken még nem került sor az 1810-es években elpusztult utolsó periódus épületmaradványainak és szintjeinek tisztázására sem, mely munkát pedig még az 1960-as években megkezdtek. A rendelkezésre álló eszközök az É-i szárny nagy része korábbi rekonstrukciójának hitelesítésére és a déli szárny Ny-i felének kutatására adtak lehetőséget.

Az É-i szárny Ny-i szakaszában egy hármas osztású helyiségcsoportot találtunk, középen feltehetőleg szabadkéményes konyhával. Az ábrázolások alapján a kétszintes épület emeleti beosztása természetesen ismeretlen marad. Az épület a 17. sz. vége és a 18. sz. eleje időszakában egyelőre nem keltezhető pontosabban.

A déli szárny Ny-i felében már korábban megtalált nagy pince beosztásáról és alaprajzáról szereztünk pon-

tosabb információkat. Megtaláltuk a pince udvar felőli bejáratát, feltártuk utólag elfalazott K-i kisebb helyiségek nagy részét, melyet 1669-es győri bélyeges téglák kelteznek. A déli szárny következő, alapincézetlen szakaszában is feltárhattuk két helyiség kisebb részletét.

Az alsóvár ez idáig kutatott részére rekonstrukciós terv készült az utolsó periódus állapotának figyelembe vételével.

LÁSZLÓ CSABA – RÁCZ MIKLÓS

90. Csénye, Ötvenyi-dűlő

(Vas megye) Ró

2006. október 25-én helyszíni szemlét végeztünk halastó létesítést megelőzően. A 0218 hrsz. út alatt és attól kis mértékben É-ra fut a római, de még a középkorban aktívan használt Savaria-Bassiana útszakasz, vagy más néven Ötvenyi út. A túlfolyó létesítésekor mindenképpen rongálják a római eredettel bíró út még megmaradt szerkezetét. Nem kizárt, hogy van is lelőhely a tó helyén.

SKRIBA PÉTER

91. Csikéria, Balogh-tanya

(Bács-Kiskun megye) I

2006. december 7-én helyszíni szemlét végeztem a lelőhelyen lakossági bejelentés nyomán. Csikériától ÉK-re kb. 1 km-re, a tompai úttól 400 m-re DK-re, a környezetéből 5–6 m-re kiemelkedő, (136 m tszfm.) É-D irányban húzódó természetes magaslat legmagasabb pontján, annak déli felében van a lelőhely. Régebben is kerültek elő embercsontok, de a legújabb, friss szántás az eddigieknél valamelyest mélyebbre hatolva összetartozó vázrészeket is a felszínre vetett. Az új, mélyebb szántást a humuszban látszó sárga homokcsíkok jelezték. Ez a frissen bolygatott rész a domb déli részén, lankáján egy kb. 50×70 m területen fekszik, itt egyöntetűen szóródtak a csontok. Korának meghatározása nem lehetséges jelenleg. A temető területén jól láthatóan árok húzódik, de nem valószínű, hogy a két jelenségnek van kapcsolata egymással. Semmilyen kerámiaanyag nem került elő a dombról, de a közeléből sem. Fémleletet nem találtunk, elmondás szerint volt elszíneződött csont. A temető kiterjedésére pontos választ nem tudunk adni, talán a mélyebben szántott részen túl is kiterjed. Nagyszámú sír volt a helyszínen, kőnek semmi nyoma. Minimális téglatörmelék elszórtan feküdt a felszínen, de középkori templomos helyre, templom körüli temetőre nem utalt semmi. A kerámia teljes hiánya kizárja a szarmata vagy avar temetőrészletet is.

ROSTA SZABOLCS

92. Csorna, derítőtelep

(Győr-Moson-Sopron megye) U, R, B, LT, Ró

2006. március 25-én helyszíni szemlét tartottam a várostól É-ra, a jelenlegi derítőtelep környékén, a tervezett

biohőerőmű területén. Már korábban ismert volt a derítőteleptől északra, a Barbacs felé vezető műút északi oldalán lévő DVK lelőhely (*Barbacs út*). A derítőteleptől délre ugyancsak vonaldíszes edénytöredékek kerültek elő, itt emellett késő rézkori és római kori leleteket is találtak (*Derítőtelep mellett*).

Mindkét lelőhely a derítőteleppel együtt egy markáns, ÉNy-DK-i irányban elnyúló dombvonulaton helyezkedik el. A domb a Keszeg-ér É-i partján található. A terület mezőgazdasági művelés alatt áll, a leletgyűjtést kedvező feltételek mellett végeztem. Az úttól É-ra rögtön a szántóföld szélén nagy mennyiségben találtam őskori cseréptöredékeket, melyek száma É és Ny felé haladva csak mintegy 100–150 m után kezdett csökkenni. A vonaldíszes kultúra, a késő rézkor, a késő bronzkor időszakára keltezhető leletanyagot gyűjtöttem. A változatos leletanyagból kiemelendők a nagyméretű, vastag falú tárolóedények töredékei, melyekből aránylag sok előkerült. A nagyobb, és több esetben friss töréssel rendelkező edénytöredékek arra utalnak, hogy a talajművelés jelenleg is károsítja a lelőhelyet.

A Barbacs felé vezető úttól D-re a derítőtelep Ny-i szélén is folyamatosan kerültek elő őskori darabok, melyek a legnagyobb sűrűséget a teleptől DK-re, a domb legmagasabb részén mutatták. Az itt talált kerámiatöredékek nagyjából ugyanazokba a korszakokba sorolhatók, mint az út túloldalán, annyi kiegészítéssel, hogy itt szórványosan kelta és római edénytöredékek is kerültek elő. A művelés itt is negatív hatással van a régészeti jelenségekre.

A tapasztaltak alapján nyilvánvaló, hogy egyetlen összefüggő őskori és római kori lelőhelyről, telepnyomorról van szó, amit a műút és részben a derítőtelep szel ketté. A lelőhely derítőtelep területére eső része – az ülepítőgödrök kiásásakor – nyilvánvalóan elpusztult. Az aszfaltút kiépítése hasonló eredménnyel járhatott: az úttestet a domb gerincén mintegy 80–100 cm mélységben lemélyítették, s mellette két oldalt kisebb árkot is ástak. Nem mellékes továbbá, hogy a lelőhely területén két magasfeszültségű és egy kisebb villanyoszlop áll. Az oszlopok lehelyezésekor régészeti értékek sérülhettek. A derítőtelep területén jelenleg tervezett fejlesztés a lelőhely megmaradt részét veszélyezteti.

TAKÁCS KÁROLY

93. Csorna, termálfürdő

(Győr-Moson-Sopron megye) Kk, Kú

2006. szeptember 1-jén helyszíni szemlét tartottam a tervezett új idegenforgalmi terület környékén. A várostól É-ra, a termálfürdő és a virágkertészet területén, valamint az előbbiektől É-ra eső jelenlegi szántóterületen gyógyfürdőt és hozzá kapcsolódó létesítményeket szeretnének létrehozni. A termálfürdő és a virágkertészet szélétől Ny-ra mintegy 100 méterre kisebb foltban szórványosan 16–17. századra keltezhető edénytöredékeket és néhány paticsdarabot találtam. A leletek 60–70 m-es körön belül szóródtak.

TAKÁCS KÁROLY